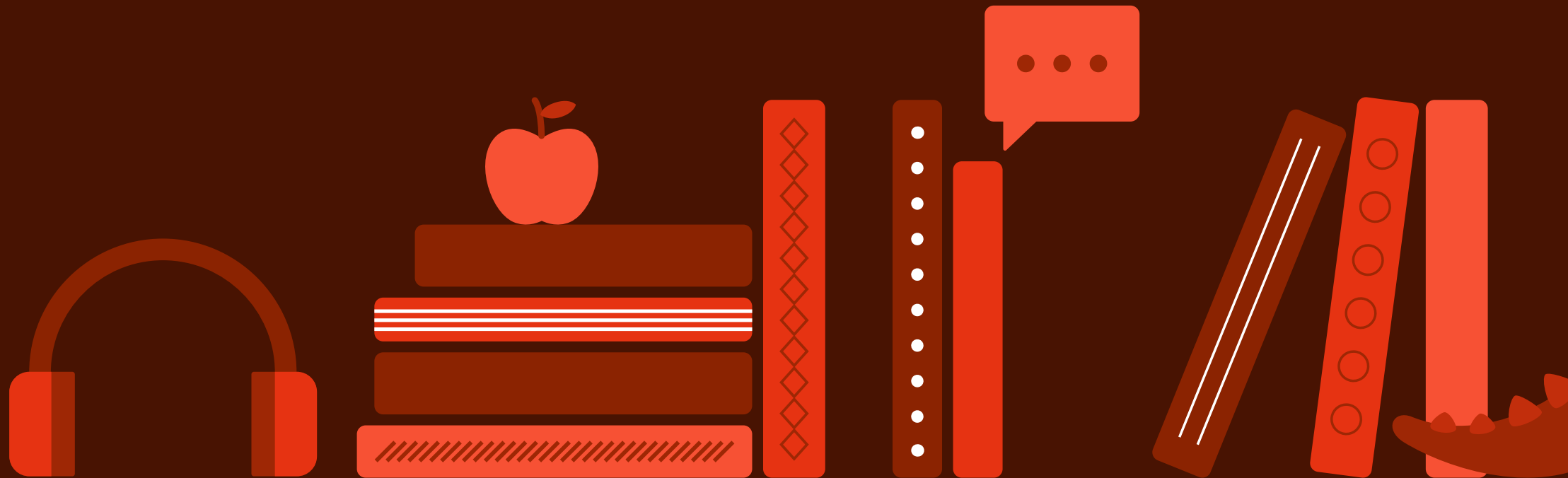

Barns läsvanor i hemmet

En undersökning bland Akademibokhandelns kunder

SEPTEMBER 2024

Inledning s.3

Värdefulla kundinsikter s.4

Barnboken 2023 s.5

Våra kunders läsvanor s.8

Sammanfattning s.14

Bilagor s.15

En rapport om barns läsvanor

Läsglädje
för alla,
varje dag!

Läsning och framför allt barns läsning är ett ständigt högaktuellt ämne. Det är inte så konstigt, eftersom läsförmåga lägger grunden för så mycket annat. Läsande människor utvecklar sitt språk, kan uttrycka sig och skapa dialog. Genom språket förstår vi varandra, samhället och oss själva. Språkförståelse är också en viktig nyckel till utbildning. För att barns språkförståelse och läsintresse ska utvecklas spelar högläsningen en viktig roll. Högläsning utvecklar barns fantasi, föreställningsförmåga och ordförråd.

Tyvärr pekar flera rapporter på att läsförmågan försämrats hos svenska elever de senaste åren. Enligt PIRLS 2021 (2023) har läsförmågan hos svenska 10-åringar sjunkit mellan åren 2016 och 2021. Bilden av det bekräftas i PISA 2022 (2023) där 15-åringars kunskaper i bland annat läsförmåga har mätts. Även om Sverige fortfarande ligger över EU/OECD-snittet vad gäller läsförmåga är det en oroande utveckling.

Ansvar för att upprätthålla och stärka barns intresse för läsning är delat – föräldrar, skolan, civilsamhället och näringslivet måste alla bidra och samarbeta för att få fler barn att läsa mer. Akademibokhandeln har länge arbetat med läsfrämjande insatser mot barn i olika åldrar. Det är något vi är stolta över och tycker är viktigt, och det går helt i linje med vår vision *Läsglädje för alla, varje dag*. Förutom alla fördelar en stark läsförmåga

hos barn ger på individ- och samhällsnivå är det också viktigt för Akademibokhandeln som företag att barn och vuxna läser samt konsumerar böcker. En läsande befolkning är en förutsättning för att bokhandeln ska leva vidare.

Utöver de läsfrämjande insatser vi redan gör vill vi nu bidra med våra insikter kring barns läsning. Den här rapporten bygger på våra kunders svar och försäljningsdata. Förutom att vi vill dela med oss av en intressant inblick i barns läsvanor, är denna undersökning även ett sätt för oss att förstå våra kunder bättre och utveckla vårt arbete med att sprida läsglädje. Jag vill varmt tacka våra kunder för deras svar och stora engagemang.

Vi hoppas att ni tycker det är intressant läsning!

Maria Edsman
VD, Bokusgruppen

24 463

Så många svarade på den enkät som ligger till grund för rapporten.

Kort om rapporten

Barns läsvanor i hemmet – En undersökning bland Akademibokhandelns kunder utgår från Akademibokhandeln's egna data och en undersökning med kunder i medlemsklubben Akademibokhandeln's Vänner. Enkätundersökningen genomfördes mellan 14 och 21 januari 2024 och totalt inkom svar från 24 453 medlemmar. Av dessa sällades 9 628 personer bort, då dessa uppgav att de varken regelbundet köper barnböcker eller har barn. Av de 14 835 personer som återstod uppgav 4 499 att de har barn 0–12 år. Dessa personer fick frågor om barnboks-konsumtion, högläsningssvanor i hemmet och barnens läsvanor. 10 336 personer uppgav att de regelbundet handlar barnböcker men inte har barn 0–12 år. Dessa personer fick frågor om barnboks-köp, om vem de handlar barnböcker till och om de läser för barnen de köper böcker till. De svar och slutsatser som dras ska ses som slutsatser rörande just Akademibokhandeln's kunder och kan inte generaliseras för hela befolkningen. Läs mer om hur rapporten i sin helhet tagits fram i bilaga 1 och mer om enkätundersökningen i bilaga 2.

Värdefulla kundinsikter

4 år

Den ålder efter vilken den dagliga högläsningen tydligt minskar.

35%

Så stor andel av barnen ser sällan eller aldrig sina föräldrar läsa.

6 av 10

Så många mor- och farföräldrar tror att de har en avgörande roll för barnets läsförmåga. Lika många föräldrar önskar att de läste mer för sina barn.

72%

Andel föräldrar som börjar högläsa för barnet innan 1-årsdagen.

20%

Andel föräldrar som uppger att deras barn har över 2 timmars skärmtid per dag.

63%

Så stor andel av mor- och farföräldrarna som köper böcker till sina barnbarn läser också högt för barnen.

<1 år

Föräldrar som börjar högläsa innan 1 års ålder högläser mer även när barnet blir äldre.

Våra slutsatser

- Den dagliga högläsningen sjunker snabbt när barnet blir äldre.
- Att börja läsa tidigt för barnet sätter tonen för läsvanorna under hela barndomen.
- Det är viktigt med läsande förebilder – gruppen mor- och farföräldrar kan vara betydelsefulla sådana.
- Mycket skärmtid leder till mindre lästid.
- Det behövs nya idéer för att bibehålla pojkars läsintresse. Trots samma introduktion till böcker läser flickor mer.

Den fysiska barnboks- marknaden 2023

Bokmarknaden i stort

2023 omsatte bokmarknaden i Sverige ca 5 miljarder kronor, vilket är en ökning med 0,2 procent mot 2022 (Bokförsäljningsstatistiken, 2023). Fysisk bokhandel står för drygt 1,1 miljard av denna omsättning med ca 22 procent marknadsandel på den svenska bokmarknaden. Internetbokhandeln fortsätter att vara den största försäljningskanalen på marknaden med 42 procent marknadsandel.

Barn- och ungdomsböcker stod för ca 15 procent av den totala omsättningen på marknaden under 2023 med en total omsättning på drygt 746 miljoner kronor (Bokförsäljningsstatistiken, 2023). Internetbokhandeln är den största försäljningskanalen även för barn- och ungdomsböcker, men fördelningen mellan de olika kanalerna ser något annorlunda ut jämfört med den totala marknaden. Under 2023 stod internetbokhandeln för ungefär 45 procent av den totala omsättningen i genren, ca 32 procent av omsättningen kom från fysisk handel.

Totalt såg fysisk bokhandel en omsättningsökning med 2,4 procent under 2023 (Bokförsäljningsstatistiken,

2023). På marknaden för tryckta böcker stod barn- och ungdomsböcker för ungefär 19 procent av omsättningen under året. Försäljningsmässigt såg genren en värdeminskning på 3 procent under 2023, medan volymminskningen var ännu större. I fysisk butik ökade värdet något medan volymen minskade.

Akademibokhandelns butiker

För segmentet barn- och ungdomsböcker kommer 94 procent av Akademibokhandelns omsättning från fysisk butik. För övriga kategorier inom boksegmentet är motsvarande andel 91 procent. Det är tydligt att det är i butik vi möter den största delen av våra kunder – inte minst barnboksköparen.

Under 2023 var Akademibokhandelns marknadsandel i kanalen fysisk bokhandel 76 procent. Barn- och ungdomsböcker stod för 26 procent av Akademibokhandelns omsättning, i boksegmentet, i butik under året. En nettoomsättning som totalt ökade med 5,5 procent i fysisk butik under 2023.

Akademibokhandelns barnboks-försäljning
i butik och online

Vem är barnboksköparen?

Akademibokhandeln har en stark medlemsklubb med 2,2 miljoner medlemmar runtom i landet. Eftersom vår enkätundersökning är gjord inom medlemsklubben, Akademibokhandelns Vänner, speglar enkätens respondenter till mångt och mycket den generella bild vi har av Akademibokhandelns kunder.

Akademibokhandelns kunder

Hos Akademibokhandeln är 76 procent av de kunder som handlar barnböcker kvinnor. Drygt 50 procent av barnboksköparna är mellan 30–49 år och dessa handlar i snitt barnböcker 1–2 gånger per år.

Kunder som är mellan 30–39 år handlar till största del böcker för barn mellan 0–9 år. För den övre delen av spannet, 40–49 år, är det framförallt böcker för barn som är 6–12 år. Det är helt förväntat och tyder på att de allra flesta handlar till sina egna barn eller andra barn i samma ålder.

Ungefär 30 procent av Akademibokhandelns barnboksköpare är 60 år och äldre. Dessa kunder köper böcker för barn i alla åldrar mellan 0–12 år och sticker ut som en stark köpare av genren "Fakta för barn".

Enkätens svarande

I denna undersökning är 83 procent av de svarande kvinnor. Av de som svarat på enkäten är 76 procent mellan 40–79 år och vi kan se att de två vanligaste sysselsättningarna är heltidsarbetande (48 procent) eller pensionär (32 procent).

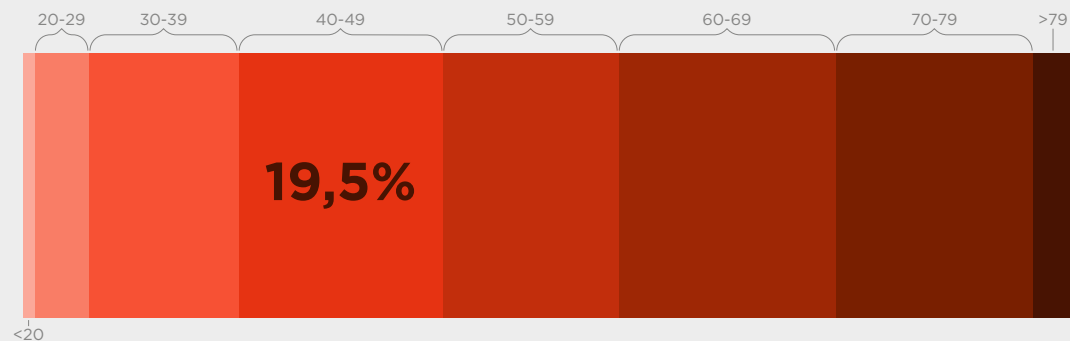
Majoriteten köper barnböcker en eller ett par gånger om året, vilket speglar den generella barnboksköparen på Akademibokhandeln. Vi kan utifrån vår undersökning dessutom se att den vanligaste anledningen till ett barnboksköp för dessa kunder är för att ge bort boken i till exempel födelsedagspresent eller julklapp.

59%

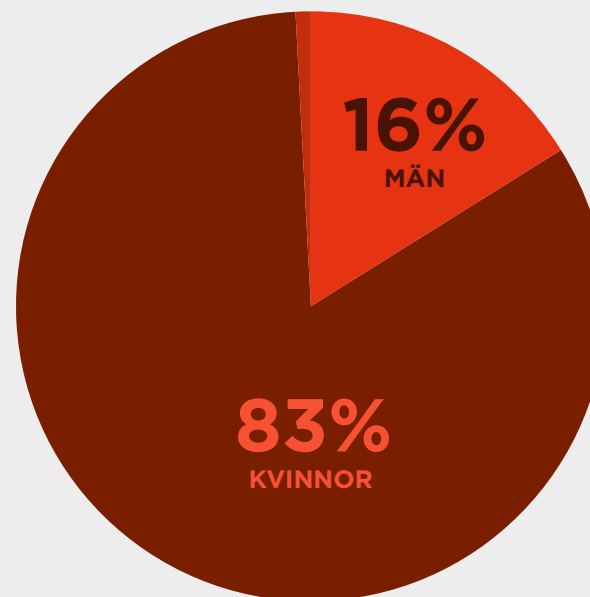
Så stor del av enkätens svarande köper barnböcker en eller fler gånger om året.

Enkätens svarande

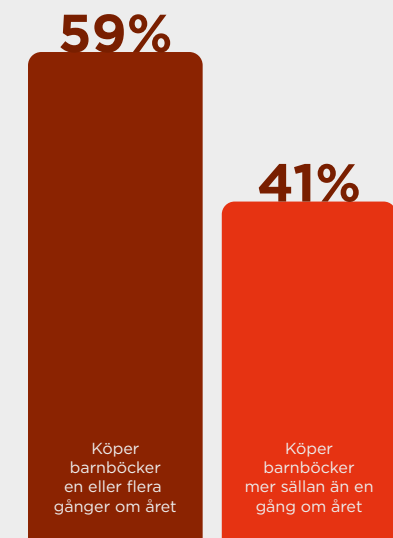
Åldersfördelning

Könsfördelning

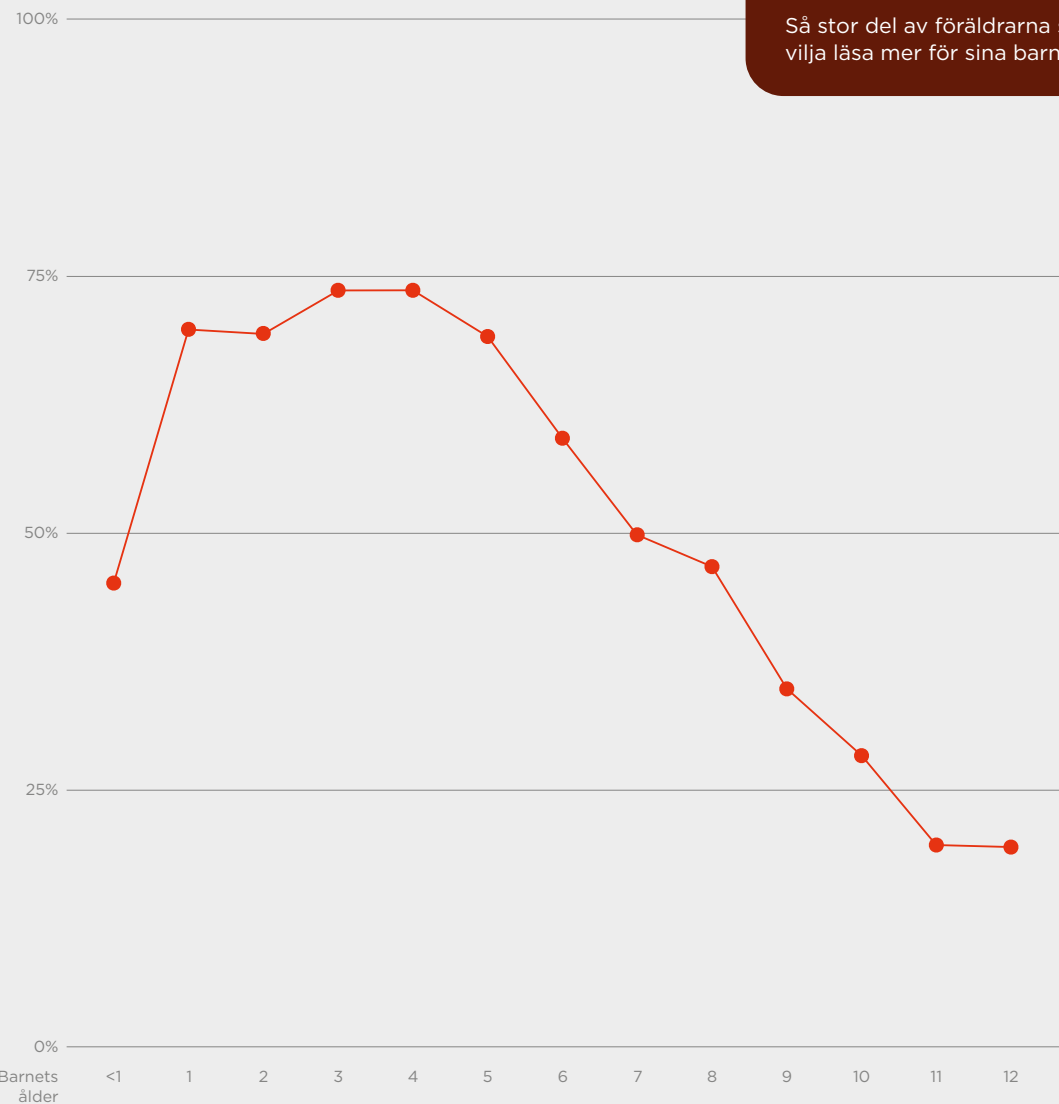

Inköpsfrekvens

Andel föräldrar som läser för sitt barn varje dag

60%

Så stor del av föräldrarna skulle vilja läsa mer för sina barn.

Daglig högläsning minskar med barnets ålder

Majoriteten av föräldrarna till mindre barn läser för sina barn dagligen. Men redan från det att barnen är relativt små sjunker andelen föräldrar som högläser dagligen, och det ganska markant. Från att barnet passerat 4 års ålder, det vill säga innan de allra flesta barn lärt sig läsa själva, kan vi se en tydlig nedgång i andelen föräldrar som angav att de högläser dagligen.

När barnet är 3-4 år läser hela 74 procent av föräldrarna dagligen, men när barnet är 7 år har den andelen sjunkit till 50 procent. När barnet nått 10 års ålder är det en knapp tredjedel (28 procent) av föräldrarna som högläser för sina barn dagligen.

Många föräldrar uppgav dock att de vill läsa mer för sina barn. Över en tredjedel av alla svarande föräldrar, 34 procent, uppgav att tidsbrist är det största hindret för mer läsning. Hos föräldrar till 6-9-åringar tycks tidsbrist vara en än större faktor - hos den gruppen är siffran hela 40 procent.

De allra flesta (72 procent) uppgav att de i snitt läser upp till 30 minuter per dag för barnet, och då allra oftast på vardagar.

”

”Vår tid på kvällarna mellan förskolan och nattning ger inte så mycket tid över. På helgerna beror det på hur mycket jag och min sambo måste städa/fixa med hem vs när vår dotter vill läsa.”

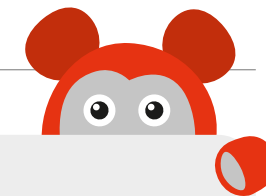
Andel föräldrar som läser dagligen för barnet

65%

För barnet som inte kan läsa själv

36%

För barnet som kan läsa själv

Tidig högläsning föder högläsning

För de flesta börjar högläsningen tidigt

Majoriteten av föräldrarna, 72 procent, uppgav att de började läsa för barnet innan det fyllde 1 år.

Den gruppen, föräldrar som började läsa för barnet innan 1-årsdagen, läser sedan i betydligt högre utsträckning för barnet varje dag ända fram till 12 års ålder, jämfört med gruppen föräldrar som började läsa för barnet senare än barnets 1-årsdag.

Även när vi isolerar gruppen som började läsa för barnet mellan specifikt 1-2 års ålder (17 procent) kan vi se att de i lägre utsträckning läser för barnet dagligen hela vägen upp till 12 års ålder, jämfört med föräldrarna som började läsa för barnet innan 1-årsdagen.

När högläsningen minskar och upphör

Många föräldrar fortsätter att läsa för de större barnen, men mer sällan. 57 procent högläser för 12-åringarna åtminstone varje vecka.

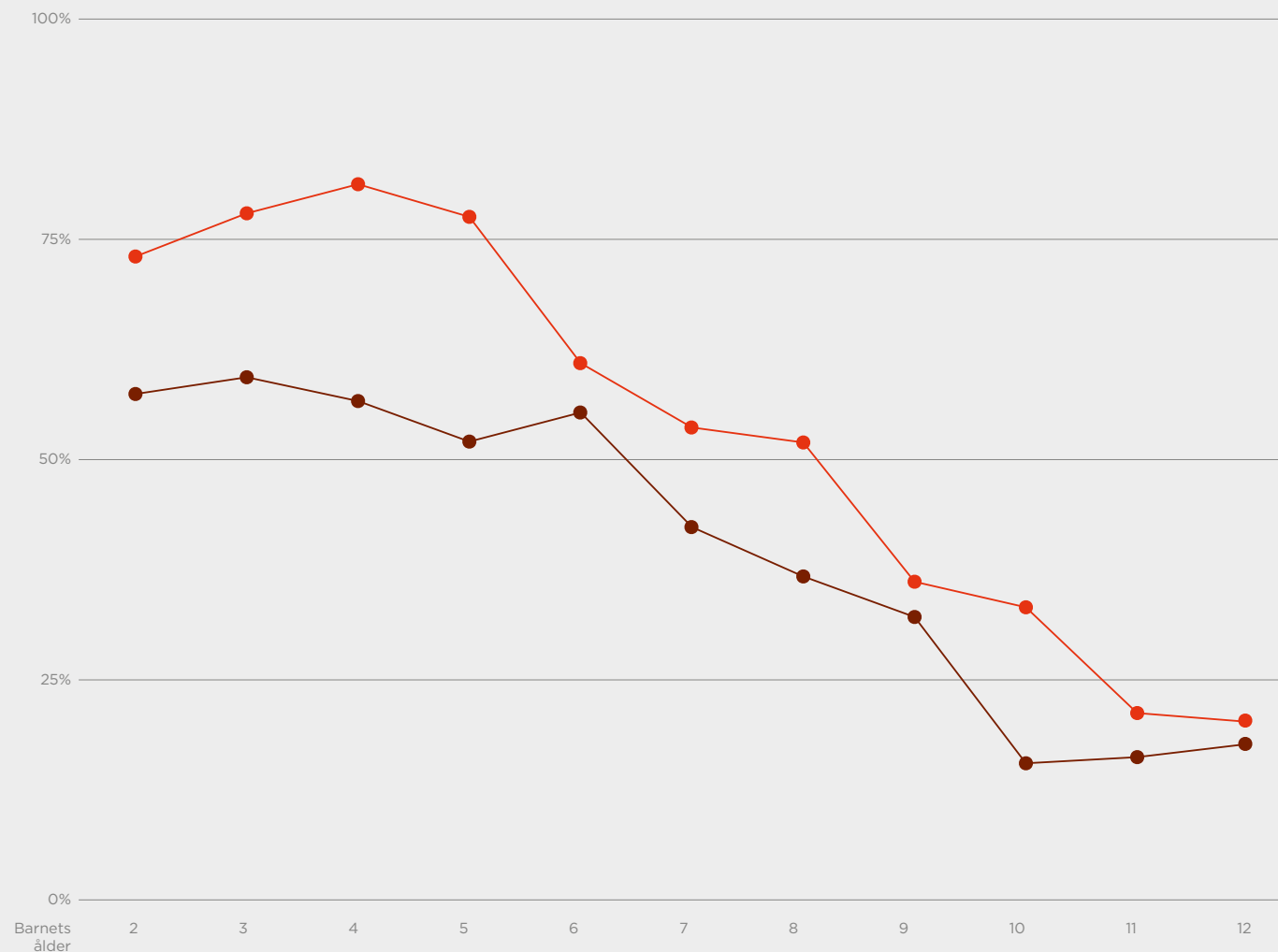
I gruppen föräldrar som helt slutat högläsa för sina barn gjorde 66 procent det innan barnet nådde 10 års ålder. Men de allra flesta (77 procent) slutade någon gång mellan 8-10 års ålder. 17 procent slutade redan innan barnet fyllt 8 år. Många som inte längre läser för barnet angav att barnet föredrar att läsa på egen hand.

”

“Hon är så stor nu så hon läser själv utan problem. Läste högt för henne tidigare från att hon var 6 månader till ca 8 år.”

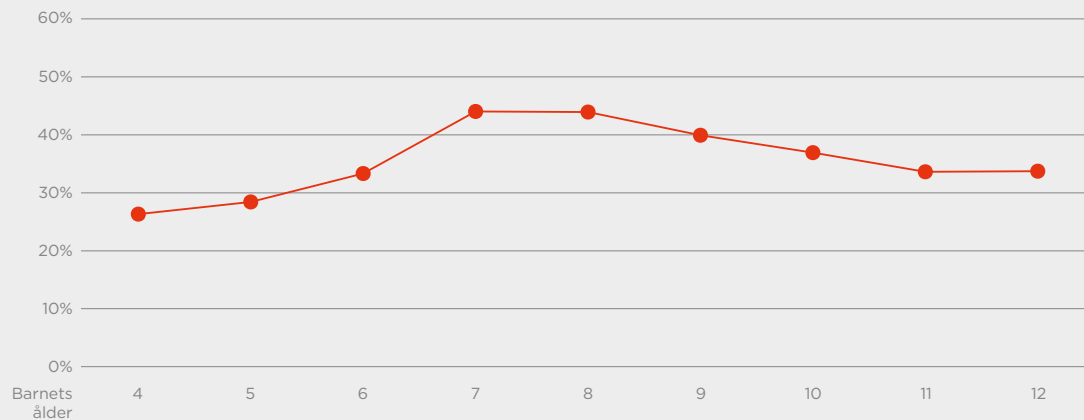
Andel föräldrar som läser för sitt barn varje dag

- Började läsa högt innan barnets 1-årsdag
- Började läsa högt efter barnets 1-årsdag

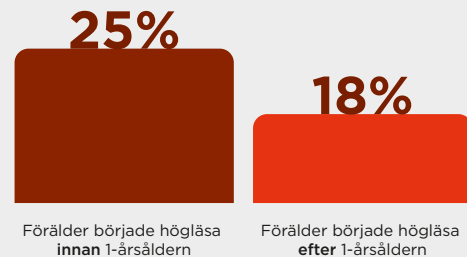

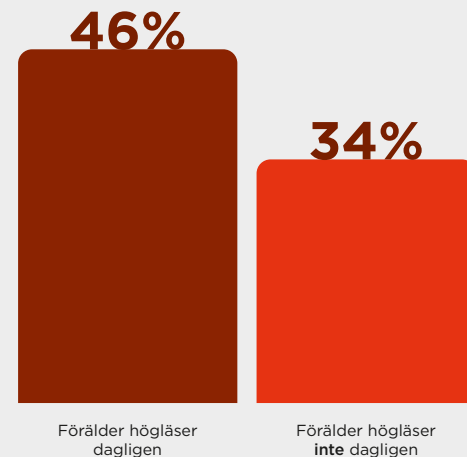
Andel barn som läser på egen hand varje dag

Andel barn som lärde sig läsa innan 5 års ålder

Andel barn som läser på egen hand varje dag

Högläsning påverkar barns läsvanor

De flesta barn läser som mest de första åren efter att läskoden knäckts

Föräldrarna uppgav att de allra flesta barn (65 procent) lärde sig läsa mellan 6-7 års ålder.

Barnen läser enligt föräldrarna som allra mest vid 7-8 års ålder, därefter sjunker den dagliga läsningen i takt med att barnet blir äldre.

Tidig högläsning tycks påverka barnens egna läsvanor

Precis som att de föräldrar som började högläsa för barnen innan 1 års ålder också läser mer för barnen därefter, verkar det som att barnen som fått högläsning tidigt också får andra läsvanor än övriga barn.

I gruppen föräldrar som började läsa för barnet innan det fyllde 1 år var det fler, 25 procent, som angav att barnet själv började läsa innan 5 års ålder, i jämförelse med 18 procent i den övriga gruppen.

Bland 7-åringar som fått högläsning sedan innan 1-årsåldern är det en större andel som kan läsa själva (88 procent) jämfört med 7-åringar som fått högläsning sedan senare än 1-årsåldern (73 procent).

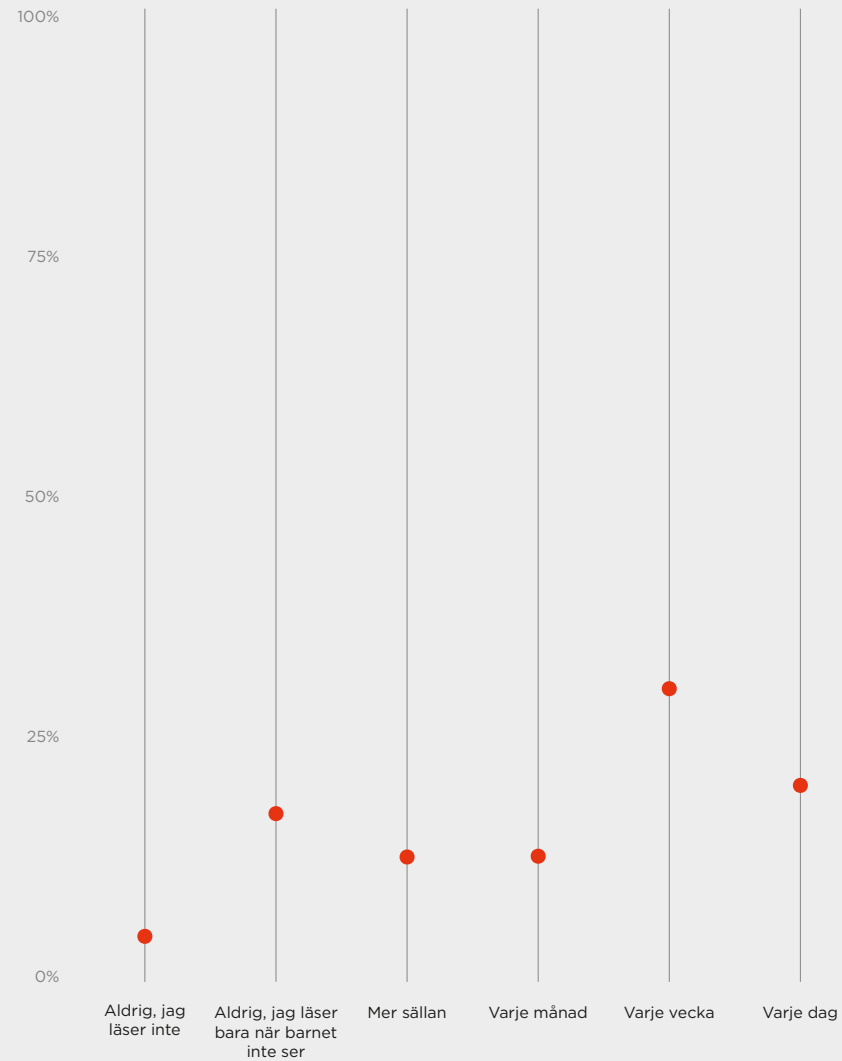
Daglig högläsning bidrar till mer egen läsning

Barn som får högläsning dagligen läser också i större utsträckning på egen hand varje dag jämfört med övriga grupper - 46 procent av barnen som får högläsning dagligen läser själva varje dag. Bland barnen som får högläsning mer sällan är det endast 34 procent som läser på egen hand varje dag.

”

”Jag och min man läser ibland, men oftast läser barnet böckerna själv och berättar för oss det hon tycker är spännande att dela med sig av.”

Hur ofta ser ditt barn dig läsa egna böcker?

35%

Så stor andel ser aldrig eller sällan föräldern själv läsa.

Många barn ser inte föräldrarna läsa regelbundet

Nästan hälften av barnen ser föräldrarna läsa minst en gång i veckan. 35 procent av barnen ser aldrig eller sällan föräldrarna själva läsa.

60%

Så många av mor- och farföräldrarna tror att de i ganska eller mycket hög grad har en avgörande roll för barnets läsutveckling.

“Varje gång jag träffar mina barnbarn har jag nya böcker”

30 procent av alla barnboksköp görs av personer som är äldre än 60 år. Den övervägande delen av dessa köp görs till barnbarn. 79 procent av de svarande i den gruppen uppgav att de främst handlar barnböcker till sina barnbarn.

De mor- och farföräldrar som handlar böcker till sina barnbarn uppgav att de framför allt gör det i julklapp och födelsedagspresent. Drygt 29 procent av de svarande uppgav att de handlar böcker en eller flera gånger per kvartal till sina barnbarn.

En avgörande roll

I de allra flesta fall är det föräldrarna som läser för barnen men hela 63 procent av mor- och farföräldrarna svarade att de läser böckerna de köper för barnen. Av alla mor- och farföräldrar som uppgett att de

handlar barnböcker till sina barnbarn tror 60 procent att de i ganska eller mycket hög grad har en avgörande roll för barnets läsutveckling.

52 procent av de mor- och farföräldrar som handlar barnböcker till sina barnbarn svarade att de ibland handlar tillsammans med tillsammans med sina barnbarn.

63%

Så många mor- och farföräldrar uppger att de läser böckerna de köper för barnen.

Pojkar och flickor – skillnader och likheter

Föräldrar skattade att de läser lika ofta och i snitt lika mycket per dag för barn oberoende av barnets kön. Skillnaden är också marginell när vi tittar på skillnader i vid vilken ålder föräldrarna börjar läsa högt, 73 procent av föräldrarna uppgav att de började läsa för flickor innan 1 års ålder medan samma siffra för pojkar är 71 procent.

Trots att högläsningen är likvärdig för pojkar och flickor lär sig flickor att läsa tidigare än pojkar, enligt föräldrarna. 23 procent av flickorna lärde sig läsa innan 5 års ålder medan samma siffra för pojkar är 19 procent. I och med skolstart minskar dock gapet, föräldrarna uppgav att 88 procent av flickorna och 86 procent av pojkarna lärde sig läsa innan 8 års ålder.

”**Tycker vi läser mycket men tror att det aldrig kan bli för mycket**”

60 procent av alla svarande föräldrar uppgav att de skulle vilja läsa mer men att de inte gör så på grund av olika anledningar. Vad som sticker ut mellan könen är att endast 15 procent

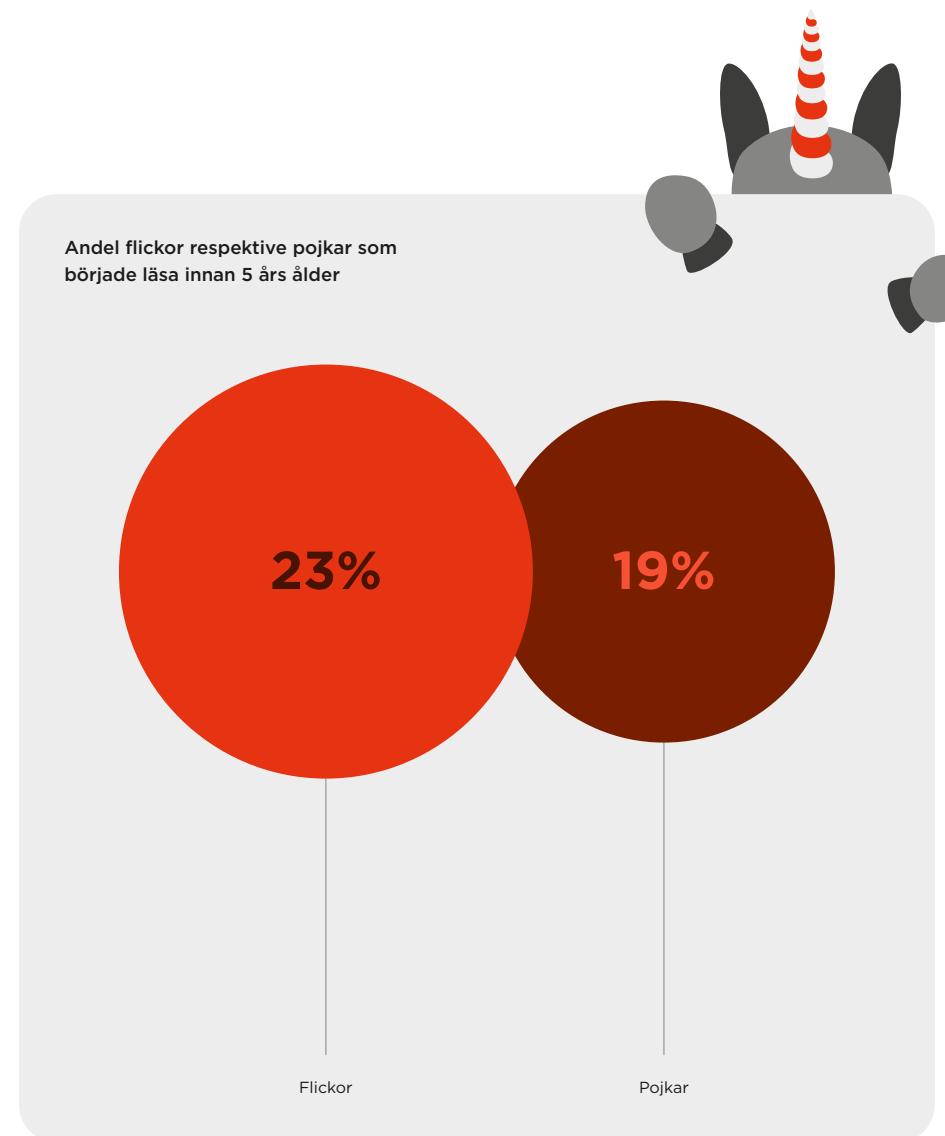
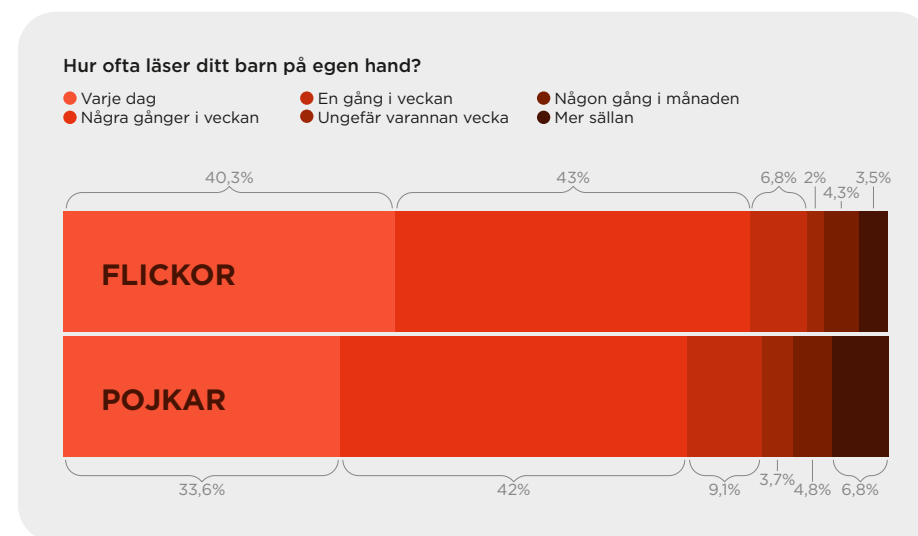
av de svarande föräldrarna till flickor uppgav att de skulle vilja läsa mer men att barnet inte vill det, samma siffra för pojkar är 20 procent. 4,5 procentenheter fler föräldrar till flickor än till pojkar svarade att de skulle vilja läsa mer men inte hinner.

Flickor konsumerar fler böcker i alla format

Flickor läser i större utsträckning fysiska böcker, 83 procent av flickorna läser varje dag eller några

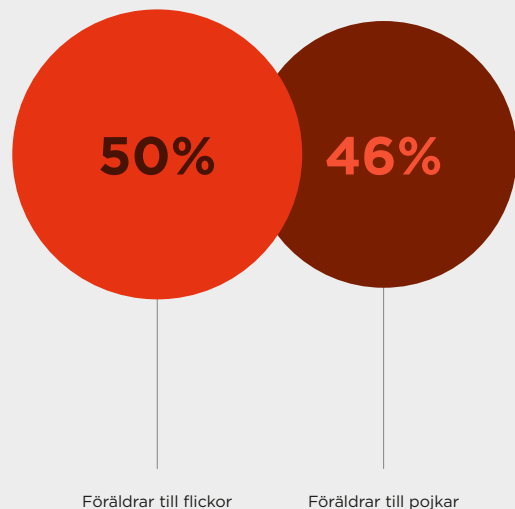
gånger i veckan med samma siffra för pojkar är 76 procent, dessutom är det endast knappt 4 procent av flickorna som läser på egen hand mer sällan än någon gång i månaden medan samma siffra för pojkar nästan är den dubbla, 7 procent. Även i ljudboksformatet sticker flickors konsumtion ut där dryga 24 procent lyssnar på ljudbok några gånger i veckan eller oftare, medan siffran för pojkar är knappa 21 procent.

Även köpbeteendet skiljer sig beroende på barnets kön. En större andel av föräldrar till flickor handlar böcker mer frekvent än föräldrar till pojkar. 50 procent av föräldrar till flickor uppger att de handlar böcker varje månad/någon gång i kvartalet medan samma siffra för pojkar är 46 procent.

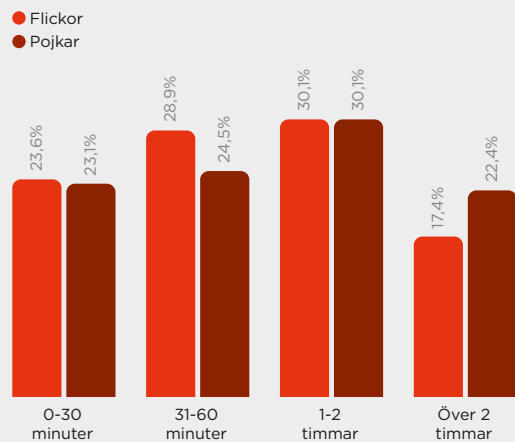

Andel föräldrar som uppger att de handlar böcker varje månad eller någon gång i kvartalet

Hur många minuters skärmtid har ditt barn per dag?

Mer skärmtid leder till mindre lästid

Något som skiljer könen åt är den skattning föräldrar gjort gällande barnens skärmtid. Pojkar sticker ut då de i högre utsträckning än flickor har mer än 2 timmars skärmtid per dag, 17 procent av flickorna jämfört med 22 procent av pojkarna.

Hos barn som läser på egen hand så sällan som en gång per månad är den siffran hela 52 procent. Även hos barn som läser på egen hand varje vecka är andelen med över 2 timmars skärmtid betydligt högre, 36 procent.

I vår undersökning finns ett tydligt samband mellan skärmtid och hur mycket barnen läser på egen hand. Ju mer skärmtid, desto mindre lästid. Av de barn som läser på egen hand varje dag har endast 18 procent mer än 2 timmars skärmtid per dag.

Barnens skärmtid jämfört med hur ofta de läser på egen hand

Hur ofta barnet läser på egen hand	Barnets skärmtid per dag			
	0-30 minuter	31-60 minuter	1-2 timmar	Över 2 timmar
Varje dag	51,7%	45,7%	36,0%	24,9%
Några gånger i veckan	35,9%	42,3%	46,6%	40,5%
En gång i veckan	6,8%	5,5%	8,0%	10,4%
Ungefär varannan vecka	2,5%	1,8%	2,4%	4,1%
Någon gång i månaden	1,5%	2,5%	3,6%	8,5%
Mer sällan	1,5%	2,2%	3,3%	11,6%
Svarsantal	323	714	1 022	778

”Oftast vill de inte. Roligare att leka, titta på tv, platta eller telefonen”

Sammanfattning

Sammanfattningsvis ser vi att medlemmar i Akademibokhandelns Vänner högläser mycket för sina barn, men att den dagliga högläsningen minskar relativt snabbt i takt med att barnet blir äldre. Vi ser också att de föräldrar som börjar högläsa för barnet riktigt tidigt läser mer hela vägen fram till att barnet fyller 12. Högläsning tycks föda både högläsning och läsning – barn som får högläsning verkar även läsa mer på egen hand. Flickor läser mer än pojkar, men inte på grund av att föräldrarna behandlat flickors och pojkars högläsning olika. I undersökningen ser vi också att mor- och farföräldrar kan ha en viktig roll för barnens läsutveckling och tillgång till böcker.

Den dagliga högläsningen sjunker snabbt när barnet blir äldre

65 procent av föräldrarna uppgav att de dagligen högläser för barn som inte kan läsa själva, men bara 36 procent fortsätter att läsa dagligen för barnet när det lärt sig läsa på egen hand. Andelen som läser dagligen för sina barn sjunker snabbt med barnets stigande ålder. Högläsning är viktigt både innan och efter barnet lärt sig att läsa, men det tycks som att många barn går miste om den kontinuerliga, dagliga läsningen. Det är oroväckande att den dagliga högläsningen sjunker så markant redan efter att barnet fyllt 4.

Tidig högläsning sätter tonen för läsvanor under hela barndomen

Föräldrar som börjar läsa för barnen riktigt tidigt (innan 1 års ålder) läser i större utsträckning för barnet dagligen hela vägen upp till 12 års ålder. Här märks en tydlig skillnad jämfört med de som började läsa för barnet senare. Förutom det uppgav föräldrar som började läsa tidigt också att deras barn lärde sig läsa tidigare och i större utsträckning läser på egen hand varje dag. Därför är det positivt att hela 72 procent av de svarande föräldrarna uppgav att de började läsa högt innan barnets 1-årsdag.

Självklart kan dessa samband bero på att föräldrarna från början engagerat sig mer i barnens läsning. Men en tidig introduktion av högläsning kan åtminstone bidra till att etablera en långsiktig rutin kring högläsning och läsning. Det motiverar att vi bör sätta ännu mer fokus på att skapa en hållbar läsrutin från det att barnen är mycket små.

Läsande förebilder – mor- och farföräldrar kan betyda mycket

Majoriteten av mor- och farföräldrarna skattade att de i ganska eller mycket hög grad har en inverkan på sina barnbarns läsutveckling, något som styrks av det faktum att många också handlar barnböcker som de läser för sina barnbarn.

Mycket fokus i diskussionen gällande barns läs-förmåga handlar om föräldrar, skolan och barnets intresse. Mor- och farföräldrars roll för barns läsutveckling är en aspekt som det inte talas om. Men här kan vi belysa vilken viktig roll de faktiskt kan ha. Den rollen måste både värnas och nyttjas. Det finns anledning att fundera på hur vi i ännu högre utsträckning kan göra mor- och farföräldrar till läsande förebilder.

Det behövs nya idéer för att väcka och bibehålla pojkars läsintresse

Det är tydligt att flickor i större utsträckning än pojkar konsumerar böcker i alla format, trots att föräldrarnas högläsningsbeteende inte skiljer sig nämnvärt. Flickor tenderar också att lära sig läsa tidigare, något som möjligen kan påverka det fortsatta intresset för läsning. Det syns också i hur föräldrar köper barnböcker – det köps fler böcker till flickor än till pojkar.

På totalen ser vi ett samband mellan tidig högläsning och barnets läsvanor under barndomen. Men det sambandet håller inte när vi tittar på pojkar respektive flickor – trots att högläsningssvanorna ser likadana ut finns tydliga skillnader mellan pojkars och flickors senare läsvanor. Det betyder att det kanske krävs andra eller nya idéer för att väcka och bibehålla pojkars läsintresse.

BILAGA 1

Hur rapporten tagits fram

Barns läsvanor i hemmet – En undersökning bland Akademibokhandelns kunder bygger på data som kommer från Akademibokhandelns egna källor och kunder. Undersökningens analyser och slutsatser ska därför inte ses som en generell beskrivning av eller sanning om barns läsning. Rapporten är främst en beskrivning av barns läsning relaterat till medlemmar inom Akademibokhandelns medlemsklubb Akademibokhandelns Vänner. Medlemmarna är läsande personer som regelbundet besöker bokhandeln, varför de inte kan ses som ett tvärsnitt av befolkningen. Akademibokhandelns Vänner består dock av hela 2,2 miljoner medlemmar. Medlemmarna utgör alltså en stor grupp som är intressant att titta på, trots att insikterna inte kan generaliseras för hela befolkningen.

Syftet med undersökningen är för Akademibokhandeln både att bidra med insikter om barns läsvanor och att skapa en större förståelse för kunderna. Ambitionen är att ta reda på hur Akademibokhandelns kunder högläser för sina barn, hur barnens läsvanor ser ut och hur barnboksösköpen på Akademibokhandeln ser ut.

Rapporten bygger på framför allt tre datakällor: Akademibokhandelns totala försäljningsstatistik, Akademibokhandelns försäljningsstatistik inom medlemsklubben och en enkätundersökning som besvarats av medlemsklubben. På sidan 5 refererar vi också till Bokförsäljningsstatistiken.

Akademibokhandelns totala försäljningsstatistik

De data om Akademibokhandeln som presenteras i avsnittet *Den fysiska barnboksmarknaden 2023* kommer från uppgifter om Akademibokhandelns totala försäljning av barn- och ungdomsböcker i butik och online. 94 procent av Akademibokhandelns försäljning av barnböcker sker i butik och resterande online. I avsnittet hänvisas också till Bokförsäljningsstatistiken 2023.

Försäljningsstatistiken syftar till att ge en övergripande bild av hur försäljningen av barnböcker på Akademibokhandeln ser ut.

Akademibokhandelns försäljningsstatistik inom Akademibokhandelns Vänner

De data som presenteras i avsnittet *Vem är barnboksösköparen?* utgår delvis från data från medlemmar i Akademibokhandelns medlemsklubb Akademibokhandelns Vänner samt svar från enkätundersökningen.

Avsnittet syftar till att ge en mer detaljerad bild över vilka det är som köper barnböcker samt när och var köpen görs.

Enkätundersökning med medlemmar inom Akademibokhandelns Vänner

En enkätundersökning genomfördes med medlemmar i Akademibokhandelns Vänner. Enkäten var öppen mellan 14 och 21 januari 2024. För mer utförlig information om enkätundersökningen, se bilaga 2.

Enkäten besvarades av 24 463 personer. 4 499 av dessa uppgav att de har barn mellan 0–12 år och fick därför mer utförliga frågor kring högläsning och barnens läsvanor. 10 336 personer uppgav att de inte har barn men handlar barnböcker regelbundet. Dessa personer fick mer utförliga frågor kring deras köpmönster och om barnen de handlar till. Resterande svarande, det vill säga de som varken köper barnböcker regelbundet eller har barn, sällades bort från enkäten.

Enkäten syftar till att ta reda på hur våra kunder förhåller sig till, köper och läser barnböcker. Enkäten syftar också till att ta reda på hur föräldrars vanor kring högläsning för barnen ser ut och hur barnens egna läsvanor ser ut.

Analysen av enkätsvaren genomfördes under januari–mars 2024. De data som presenteras är validerade av tredje part.

BILAGA 2

Enkätundersökning

Enkätundersökningen genomfördes med kunder inom medlemsklubben Akademibokhandelns Vänner mellan 14 och 21 januari 2024. Totalt inkom 24 463 svar. Undersökningen genomfördes med hjälp av verktyget Questback. Ett e-brev skickades ut brett till medlemmar inom Akademibokhandelns Vänner. De första två frågorna i enkäten syftade till att välja ut relevanta svaranden, det vill säga de som antingen har barn 0–12 år eller regelbundet handlar barnböcker (minst en gång per år).

Av de 24 463 personer som svarade på enkäten sällades 9 628 personer bort i de två första frågorna, då de uppgav att de varken regelbundet köper barnböcker eller har barn 0–12 år. Av de 14 835 personer som återstod uppgav 4 499 att de har barn 0–12 år. Dessa personer fick frågor om barnboksök, högläsningssvanor i hemmet och barnens läsvanor. 10 336 personer uppgav att de regelbundet handlar barnböcker men inte har barn 0–12 år. Dessa personer fick frågor om barnboks konsumtion, om vem de handlar barnböcker till och om de läser för barnen de köper böcker till. De personer som fick frågor om högläsningssvanor och barnens egen läsning och som hade fler än ett barn fick instruktioner om att svara på enkäten utifrån sitt äldsta eller yngsta barn.

Alla enkätfrågor hade flervalssvar. Ibland fanns möjlighet att kryssa i flera alternativ. Det förekom möjlighet till fritextsvar vid val av alternativet "Annat". Vissa svarsalternativ ledde till följdfrågor.

Utförlig redovisning av frågorna och svaren i enkätundersökningen

Nedan presenteras alla frågor som ställdes i enkätundersökningen, hur många som svarade på respektive fråga och fördelningen per svarsalternativ. Om det gick att välja fler alternativ på en fråga är frågan markerad med "Möjlighet att välja fler svarsalternativ".

1. Har du barn som är 0–12 år? (N=24 463)

- Ja (18,4%)
- Nej (81,6%)

2. Hur ofta handlar du barnböcker? (N=24 463)

- Varje vecka (0,2%)
- Varje månad (3,1%)
- Någon gång i kvartalet (16,1%)
- Någon gång i halvåret (15,5%)
- Någon gång per år (24,0%)
- Mer sällan (22,4%)
- Aldrig (18,7%)

Respondenter som både svarade "Nej" på fråga 1 och "Mer sällan" eller "Aldrig" på fråga 2 sällades bort då de inte var relevanta för undersökningen.

3. Hur många barn har du? (N=4 499)

- 1 (32,3%)
- 2 (47,8%)
- 3 (15,2%)
- 4 (3,2%)
- 5 eller fler (1,5%)

4. Vilken ålder har ditt barn? (N=4 499)

- Under 1 år (5,0%)
- 1 år (3,4%)
- 2 år (5,6%)
- 3 år (6,2%)
- 4 år (6,2%)
- 5 år (7,3%)
- 6 år (7,0%)
- 7 år (7,7%)
- 8 år (8,8%)
- 9 år (8,5%)
- 10 år (8,8%)
- 11 år (11,1%)
- 12 år (14,3%)

5. Vilket kön är ditt barn? (N=4 499)

- Flicka (49,5%)
- Pojke (47,8%)
- Ickebinär (0,5%)
- Vill ej uppge (2,1%)

6. Hur gammal är du? (N=14 835)

- Under 20 (1,1%)
- 20–29 (5,2%)
- 30–39 (14,2%)
- 40–49 (19,5%)
- 50–59 (16,7%)
- 60–69 (20,7%)
- 70–79 (18,8%)
- Äldre än 79 (3,8%)

7. Vad är ditt kön? (N=14 835)

- Kvinna (83,1%)
- Man (16,1%)

- Icke-binär (0,2%)
- Vill inte uppge (0,6%)

Vad är din högsta avslutade utbildning? (N=14 835)

- Grundskola (2,3%)
- Gymnasium (18,4%)
- Yrkesutbildning/certifikat (11,6%)
- Högskola/universitet – Kandidatnivå (40,1%)
- Högskola/universitet – Magister-/Masterexamen (23,3%)
- Högskola/universitet – Doktorsexamen (4,3%)

9. Vad har du för sysselsättning? (N=14 835)

- Arbetar heltid (minst 30h/vecka (48,1%)
- Arbetar deltid (under 30h/vecka) (5,2%)
- Arbetar inte (1,1%)
- Sjukskriven (1,3%)
- Arbetssökande (1,1%)
- Egenföretagare (3,7%)
- Studerar (4,7%)
- Föräldraledig (1,9%)
- Pensionär (32,3%)
- Annat (0,6%)

10. Var i landet bor du? (N=14 835)

- Storstad över 200 000 invånare (39,8%)
- Större stad mellan 40 000 och 200 000 invånare (29,7%)
- Mindre stad mellan 15 000 och 40 000 invånare (13,7%)
- Landsbygd mindre än 15 000 invånare (16,4%)
- Annat (0,5%)

FORTS. BILAGA 2

11. Vilket är ditt civilstånd? (N=14 835)

- Ensamstående med barn på heltid (6,4%)
- Ensamstående med barn på deltid (6,8%)
- Sambo/gift med barn på heltid (80,7%)
- Sambo/gift med barn på deltid (4,0%)
- Annat (2,0%)

12. Vid vilket tillfälle handlar du barnböcker?

(N=14 417) *Möjlighet att välja fler svarsalternativ.*

- Julklapp (81,5%)
- Födelsedag (83,2%)
- Gå bort present (30,0%)
- Annan högtid (11,0%)
- Annat (9,5%)
- Inget speciellt tillfälle/Köper vid behov (40,7%)

13. Vem handlar du främst barnböcker till?

(N=14 417)

- Mina egna barn (24,1%)
- Släktingars barn (19,5%)
- Barnbarn (39,9%)
- Vänners barn (10,7%)
- Annat (5,8%)

14. Konsumerar du och ditt barn barnböcker på andra sätt än genom att köpa böcker, och i så fall vilka? (N=4 499) *Möjlighet att välja fler svarsalternativ.*

- Lånar på biblioteket (75,1%)
- Lånar på skolbiblioteket (35,6%)
- E-bok (14,9%)
- Arv från släktingar/vänner (51,5%)
- Ljudbok (29,2%)
- Presenter från vänner/släktingar (71,6%)
- Nej (2,8%)

- Annat (5,4%)

15. Köper du böcker tillsammans med det barn boken är ämnad för? (N=14 417)

- Ja, alltid (1,7%)
- Ja, oftast (8,6%)
- Ja, ibland (48,3%)
- Nej, aldrig (41,3%)

16. Hur väljer du och barnet oftast vilken bok ni ska köpa? (N=8 458)

- Vi väljer i bokhandeln (49,3%)
- Vi har fått tips innan via vänner/skolan (23,8%)
- Vi har fått tips via sociala medier (10,1%)
- Vi har fått tips via Akademibokhandelns utskick/nyhetsbrev (6,6%)
- Annat (10,3%)

17. Vem läser främst högst för ditt barn? (N=4 499)

- Jag själv (40,5%)
- Partner (4,3%)
- Jag och min partner läser lika mycket (42,4%)
- En annan släkting till barnet (1,3%)
- Ingen läser högt för mitt barn (9,8%)
- Annat (1,8%)

Personer som svarade att de själva främst läser för barnet eller att de och partnern läser lika mycket för barnet (totalt 82,9 procent motsvarande 3 730 personer) fick ytterligare frågor om högläsningssvanor.

18. Hur kommer det sig att du inte läser för ditt barn? (N=439)

- Jag känner inte att jag har tid (1,1%)
- Mitt barn tycker inte om när jag läser (6,2%)
- Jag har svårt att hitta böcker som passar mitt barn (1,1%)
- Jag har tidigare läst för mitt barn, men har slutat nu (80,2%)
- Annat (11,4%)

19. Hur ofta läser du för ditt barn? (N=3 730)

- Varje dag (47,9%)
- Några dagar i veckan (29,4%)
- Varje vecka (8,0%)
- Varannan vecka (4,8%)
- Mer sällan (9,9%)

20. Vilka dagar läser du för ditt barn? (N=3 730)

Möjlighet att välja fler svarsalternativ.

- Vardagar (92,7%)
- Helgdagar (77,4%)
- Lovdagar (70,8%)

21. Vid vilka tillfällen under en vanlig dag läser du för ditt barn? (N=3 730) *Möjlighet att välja fler svarsalternativ.*

- På morgonen (7,2%)
- På dagen (17,6%)
- På eftermiddagen/kvällen (39,9%)
- På kvällen vid nattning (86,0%)
- Annat (1,3%)

22. Hur många minuter per dag läser du i genomsnitt för ditt barn? (N=3 730)

- 0–30 min (71,9%)
- 30 min–1 timme (25,9%)

- 1–2 timmar (2,1%)
- 2–3 timmar (0,1%)
- Över 3 timmar (0,1%)

23. När började du läsa för ditt barn? (N=3 730)

- Innan 1 års ålder (72,0%)
- Från 1 års ålder (17,5%)
- Från 2 års ålder (6,5%)
- Från 3–5 års ålder (3,2%)
- 5+ år (0,6%)
- Annat (0,2%)

24. Skulle du vilja läsa mer för ditt barn? (N=3 730)

- Ja, men jag hinner inte (33,5%)
- Ja, men jag hittar inte passande böcker (3,6%)
- Ja, men mina barn vill inte (17,5%)
- Nej, det är lagom mycket läsning (34,6%)
- Vet ej (5,2%)
- Ja, annan anledning (5,6%)

25. Du svarade att du tidigare läst för ditt barn men att du slutat nu. Vid vilken ålder slutade du läsa för ditt barn? (N=352)

- 1 (0,0%)
- 2 (0,0%)
- 3 (0,0%)
- 4 (1,4%)
- 5 (1,1%)
- 6 (5,4%)
- 7 (9,1%)
- 8 (24,7%)
- 9 (24,7%)
- 10 (27,6%)
- 11 (5,4%)

FORTS. BILAGA 2

- 12 (0,6%)

26. Kan ditt barn läsa själv? (N=4 499)

- Ja (63,0%)
- Nej (37,0%)

27. När började ditt barn läsa själv? (N=2 837)

- Innan 5 årsåldern (21,7%)
- 6-7 år (65,0%)
- 8-9 år (11,8%)
- 10+ år (1,4%)

28. Hur ofta läser ditt barn på egen hand? (N=2 837) Besvara frågan utifrån hur ofta ditt barn läser i hemmet, ej i skolmiljö.

- Varje dag (37,2%)
- Några gånger i veckan (42,6%)
- En gång i veckan (7,9%)
- Ungefär varannan vecka (2,7%)
- Någon gång i månaden (4,4%)
- Mer sällan (5,1%)

29. Vem läser för barnen som du handlar till? (N=10 336) *Möjlighet att välja fler svarsalternativ.*

- Jag själv (50,2%)
- Barnets förälder/rar (80,2%)
- Barnet läser själv (58,9%)
- Annat (3,5%)

30. Tror du att du har en avgörande roll för barnets/ns läsutveckling? (N=10 336)

- I mycket låg grad (6,6%)
- I ganska låg grad (14,0%)
- Varken eller (24,4%)

- Ja, i ganska hög grad (35,0%)
- Ja, i mycket hög grad (20,0%)

31. Hur ofta lyssnar ditt barn på ljudböcker? (N=4 499)

- Varje dag (10,3%)
- Några gånger i veckan (12,5%)
- En gång i veckan (4,4%)
- Ungefär varannan vecka (3,2%)
- Någon gång i månaden (10,2%)
- Mer sällan (22,8%)
- Aldrig (36,5%)

32. Hur ofta läser ditt barn e-böcker? (N=4 499)

- Varje dag (0,8%)
- Några gånger i veckan (3,1%)
- En gång i veckan (1,7%)
- Ungefär varannan vecka (1,5%)
- Någon gång i månaden (4,5%)
- Mer sällan (19,2%)
- Aldrig (69,1%)

33. Hur många minuters skärmtid har ditt barn per dag? (N=4 499)

- 0 minuter (7,7%)
- 0-30 minuter (15,8%)
- 31-60 minuter (26,9%)
- 1-2 timmar (29,9%)
- Över 2 timmar (19,7%)

34. Hur ofta ser ditt barn dig läsa egna böcker? (N=4 499)

- Aldrig, jag läser inte (4,8%)
- Aldrig, jag läser bara när barnet inte ser

(Exempelvis när barnet sover) (17,4%)

- Varje dag (20,3%)
- Varje vecka (31,4%)
- Varje månad (13,1%)
- Mer sällan (13,0%)